Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda" 30 Montgomery St Jersey City N J 07302
Телефони (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 188. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 5-го ЖОВТНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, OCTOBER 5, 1982 No. 188. VOL. LXXXIX

Українка серед передових старшин морської піхоти

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Марія Матляк була недавно підвищена до ступня майора морської піхоти, одна із 60-ти жінок у тій військовій формації, що здобули цей високий ступінь. Взагалі у морській піхоті ЗСА є зараз лише 6,000 жінок.

Марія Матляк народилася у 1949 році в родині нових поселенців, що прибули до ЗСА після Другої світової війни та замешкали в стейті Огайо. Вона закінчила там з найкращим успіхом середню школу і так само з найвищими успіхами закінчила університет в Янгставні, Огайо, із ступенем бакалавра психології. В 1972 році вона зголосилася до активної військової служби і перейшла школу для жінок-офіцерів у Вірджинії.

За останніх десять років М.Матляк перейшла цілий ряд військових відряджень, адміністраційних та вишкільних. Зараз вона працює на Перріс Айленді в Південній Каролайні в корпусі рекрутів для морської піхоти.

Майор Марія Матляк

Після отримання так високого для жінки ступеня майора, Марія відвідала в День Подяки своїх батьків, а з ними свою родинну Українську Католицьку Церкву Пресвятої Трійці в Янгставні. Українська громада цього міста сердечно вітала свою членку з її великим успіхом.

Батьки Марії Матляк від початку перебування в ЗСА є членами 218-го Відділу УНСоюзу і до нього також записали Марію.

Призначено нового капеляна для Сестер Василіянок

Філядельфія, Па. — Архиєпископ - Митрополит Стефан Сулик апробував о.Стефана Пинчака, ЧБМ, капеляном Сестер Василіянок у Факс Чейсі, Па. О. Пинчак наглядатиме над духовним проводом в наукових інституціях при матірньому домі в Менор Джуніор коледжі і Академії св. Василія Великого.

Отець Стефан, син Стефана і Евфимії (родом Соломон) Пинчак, родився в Обирн, Н.Й., та належав до парафії свв. Петра й Павла. Зложив монашу присягу в Чині Братів Менших в 1954 році і був висвячений на священика в 1959 році, в церкві св. Володимира в Стемфорді, покійним митрополитом Амвросієм Сенишином, ЧСВВ.

Вищі студії скінчив в Римі, в Понтифічному інституті для східніх студій, де одержав ступінь бакалавра. В Чині Братів Менших був дорадником, вікарієм, економом, інструктором, ігуменом й директором Манастирського реколекційного центру в Ню Кейнан, Конн. Був інструктором і головою відділу релігії при Візантійській вищій школі в Пармі, Огайо, капеляном для Бідних Клярисок в Роялтоні, Огайо.

В СССР ЗАГОСТРЮЮТЬ КОНТРОЛЮ

Ню Йорк, Н.Й.—У зв'язку з погіршенням відносин поміж СССР і країнами західнього світу совєтський уряд посилив контролю над мільйонами власних громадян. Не дивлячись на сувору цензуру преси, американські кореспонденти подають вістки про нові обмеження свободи та переслідування у Совєтському Союзі.

Закордонні радіомовлення російською та іншими мовами, які на протязі 1970-их років користалися релятивною свободою, тепер строго цензуровані та обмежені безперервними заглушуваннями. Еміграція совєтських громадян, переважно жидів, катастрофічно зменшилася. Совєтський уряд зменшив число телефонічних сполучень зі Заходом майже на дві третини, у наслідок чого Совєтський Союз ізольований від зовнішнього світа більше, ніж це було навіть за часів Сталіна й Хрущова.

Майже всі Гельсінкські групи, що постали в 1976 році в Москві, а відтак в Україні, Литві, Вірменії і Грузії—розгромлені. Московська група, яка нараховувала 19 членів, нещодавно припинила свою діяльність, бо всього три члени були „на волі", і будь яка діяльність цієї групи була неможлива. Українська Гельсінкська Група чисельно найбільша, має лише кількох членів, які досі ще не ув'язнені.

Як повідомляє „Ді Волл Стріт Джорнал", КҐБ має тепер необмежені права та можливості заарештувати громадян під будь-яким претекстом. Після підписання Гельсінкських Угод в 1975 році знайшлися в ССCР групи відважних громадян, які постановили собі за ціль пильнувати, наскільки совєтський уряд виконує Гельсінкські постанови. Це довело до видавання журналів, брошур тощо, які виявляли надуживання совєтського уряду відносно своїх власних громадян, і тим, на думку совєтського уряду, компромітували совєтський режим. За вживання відомих метод психіятрії, якою совєтський режим старався морально зломити „впертих" дисидентів і інших „противників" режиму совєтський уряд був засуджений всім цивілізованим світом.

Недавно КҐБ заарештувало російського письменника Євгенія Козловського за написання короткого оповідання-фікції із життя Леніна, в якому совєтські офіційні критики побачили „образу" совєтської системи й совєтського уряду. У серпні цього року була заарештована також Зоя Крахмальникова, яка від 1976 року видавала релігійний журнальчик „Надежда" (Надія), що його совєтські цензори толерували на протязі кількох останніх років. Щойно тепер совєтський уряд добачив в цьому журналі „небезпечну державну зраду".

Ці загострення наступили як кажуть спеціялисти, відколи на чолі КҐБ став Віталій Федорчук, колишній шеф КҐБ в Києві, який писав в комуністичних журналах, видаваних українською мовою, „про розгром українських буржуазних націоналістів" в Україні.

Західні туристи, які все ще відвідують Совєтський Союз, оповідають про довгі обшуки на кордонах СССР, включно з особистими обшуками туристів.

Все це вказує, на думку совєтознавців, що Совєтський Союз входить в нову фазу репресій, звернених проти власних громадян, як також проти „погубних впливів" із закордону.

АРАФАТ ПЛЯНУЄ ВІДВІДАТИ ЕВРОПУ

Бонн, Західня Німеччина. — Німецькі і французькі офіційні чинники приготовані на відвідини голови Палестинської Визвольної Організації (ПВО) Ясіра Арафата в найближчому часі.

В останній хвилині перед його відходом зі становища голови західньо-німецького уряду, канцлер Гельмут Шмідт був готовий прийняти Арафата в якнайшвидшому часі. Поінформовані джерела в Бонні твердять що приготування до відвідин Арафата є в повному ході. Канцлер Шмідт переконаний, що відвідини Арафата не зустрінуть жадної опозиції зі сторони німецького громадянства і в результаті піднесуть престиж палестинського провідника.

Як відомо, представники ПВО були прийняті дуже ентузіястично в Бундестаґу минулого тижня. На протест ізраїльського уряду, Бонн мав заявити, що зустріч заступника міністра закордонних справ Петера Кортеріє з представниками ПВО в Бонні не означає дипломатичного визнання ПВО, мимо того, що зустріч мала місце в бюрі міністерства закордонних справ.

В той самий час французький міністер закордонних справ, Кльод Чейссон заявив, що після заходів Америки і арабських країн, які брали участь в конференції арабських країн у Фез, Марокко, Ізраїль також повинен зробити певні „дипломатичні" ходи. Він далі сказав, що „ізраїльтяни повинні уможливити палестинцям творити їхнє майбутнє, бо без того майбутність Ізраїля — це існування серед насилля і терору". Він закінчив заявою, що коли б Арафат приїхав до Франції, він буде прийнятий французьким урядом.

У Фінляндії в останньому тижні прем'єр-міністер Калеві Сорса заявив, що ПВО відкриє своє бюро в Гельсінках в скорому часі, додаючи що Фінляндія уважає ПВО за леґітимного представника палестинського народу. Сорса щойно повернувся з відвідин в Австрії, де він мав довші розмови з канцлером Бруно Крайським, відомим прихильником ПВО.

Ізраїль відбиває атаки в ОН

Ню Йорк, Н.Й.—У четвер, 30-го вересня ц.р., міністер закордонних справ Ізраїля, Їцак Шамір, гостро заатакував „вияви сліпої ненависти та фальшивих обвинувачень проти Ізраїля" та відкинув плян президента Роналда Реґена для осягнення миру на Близькому Сході, кажучи, що „натиск, щоб Ізраїль віддав більше території не принесе миру на Близькому Сході.

Коли Шамір виступив зі своєю промовою в ОН, величезна більшість делеґатів залишила залю нарад, бойкотуючи виступ ізраїльського представника.

Після промови Шаміра виступив державний секретар ЗСА Джорж Шулц, який підтримавши плян Президента, закликав заінтересованих у цій справі прийняти цей плян.

Він висловив перестрогу на адресу Ізраїля, сказавши, що „в Ізраїлі може запанувати мир тільки тоді, коли палестинський народ також осягне свої леґітимні права". Шулц також висловив перестрогу на адресу палестинців, що вони можуть осягнути свої права тільки тоді, коли Ізраїль матиме запевнення права існувати в мирі і безпеці.

Державний секретар Шулц закликав до безпосередніх переговорів для здійснення пляну замирення на Близькому Сході, що його запропонував президент Реґен.

Міністер Шамір також гостро осудив вбивства цивільних людей у Бейруті, сказавши, що його урядові відомі виконавці тих вбивств та що вони „не були ізраїльтянами".

Китай почав будову першої нуклеарної станції

Пекін. — У Китайській Народній Республіці, де при кермі є тоталітарна влада тому й немає причини побоюватися антинуклеарних настроїв, придбано потрібний технологічний матеріял на побудову першої станції нуклеарної енергії і розпочато її споруджування — з пляном її закінчення в 1988 році.

Станцію нуклеарної енергії з двома ґенераторами, кожний із них із силою300 меґаватів, почали споруджувати поблизу Шанхаю і вона коштуватиме 290 мільйонів долярів, — пише шанхайський економічний часопис „Шіє Шінджі Даобао". Будови станції нуклеарної енерґії викликав брак енерґії, який зупиняв зріст індустрії. Агентство інформацій нового Китаю повідомило, що Шіянг Шенджі, заступник президента Нуклеарно-наукового товариства, сказав, що в Китаї вже знаходиться 10 експериментальних нуклеарних реакторів, пи яких працює понад 4,000 інженерів.

У плянуваннях китайського уряду в 1999 році є побудувати станцію ще з більшою нуклеарною силою в Ґвандонгу, поблизу ГонкКонґу. Ця станція вживатиме два 900-меґаватових гонених водою реакторів, складові частини яких мають спровадити з-за кордону.

При кінці червня поміж ЗСА і Китаєм відбулися переговори в справі продажу складових частин для реактора у Ґвадонгу. Нічого ще остаточно не вирішено, бо в ЗСА виникло підозріння, що Китай постачатиме нуклеарну енергію Пакістанові та іншим країнам, які можуть це використати на виріб атомової зброї.

Коли в 1964 році в Китаї відбувся експеримент з атомовою бомбою, китайський уряд відмовився підписати умову, в якій є заборона розповсюджувати нуклеарну зброю, як також не хотів прилучитися до Міжнародної атомової енерґетичної аґенції та притримуватися усіх правил обережности, чого вимагає безпека світу.

Сьогодні уряд Китаю переговорює з урядами Франції і Великобританії в справі продажу технології для побудови станції нуклеарної енерґії, що її своїми силами Китай неспроможний випродукувати. Американська фірма Вестінгавз уже переговорювала з Китаєм в справі продажу реакторів, але покищо на вивіз цього товару вона не має дозволу від Уряду ЗСА. Закупівля цих реакторів коштувала б Китай мільйони долярів.

Труднощі трансакцій ЗСА і Західньої Европи полягають ще в тому, що Китай хоча обстоює, що всі складові частини, потрібні для вибудування станції нуклеарної енерґії, вживатиме виключно для побудови реакторів, однак не хоче погодитися на міжнародну інспекцію своїх технологічних устаткувань.

УРЯД ШМІДТА УПАВ

Бонн, Західня Німеччина. — Урядову кризу, що створилася у Західній Німеччині завершив у п'ятницю, 1-го жовтня, вислід голосування федерального парляменту країни.

Більшістю голосів канцлер Гельмут Шмідт дістав вотум недовір'я, а на його місце прийшов Гельмут Коль від партії християнських демократів.

Раніше, результати виборів у провінції Гессе виказали, що 42,8 відсотка голосів виборщиків підтримують соціял-демократичну партію Шмідта, а за вільними демократами голосував тільки 31 відсоток, що віщувало порятунок для уряду Г.Шмідта. Опозиційна до уряду партія християнських демократів разом із баварською християнською унією та вільними демократами продовжували домагатися уступлення Г.Шмідта, що й наступило в наслідок голосування.

Серед причин упадку уряду Шмідта аналітики вказують на поганий економічний стан країни, безробіття, і зріст інфляції. Шмідт, як відомо, носився з думкою проголосити загальні вибори вже в листопаді. Натомість Коль плянує такі вибори щойно на березень наступного року.

Закликають до ліквідації британсько-арґентинського конфлікту

Ню Йорк, Н.Й. — Міністер закордонних справ Великобританії Френсис Пим заявив на форумі Об'єднаних Націй, що Арґентина мусить покінчити зі станом воєнної ворожнечі на Південному Атлантику і признати мешканцям Фальклояндських островів право на самовизначення для ліквідації 149-річного спору між Британією і Арґентиною.

Запитаний, чи він підтримує пропозицію представлену Об'єднаним Націям в посередництві спору, Пим відповів, що на його думку „мусить наступити значна зміна в настанові по стороні Арґентини, щоб можна було осягнути певний успіх".

Але в його промові на сесії Генеральної Асамблеї та під час пресової конференції, міністер Пим заявив, що всі зусилля в ОН в справі осягнення мирної розв'язки конфлікту під час десятимісячної війни, „провалилися через впертість Арґентини".

„З нашого боку буде дуже трудно відновити наше довір'я до інтенцій Арґентини, бо це забере дуже багато часу", — сказав міністер Пим.

„Я мушу заявити тут, що Арґентина офіційно не заперечила своєї ворожнечі. Арґентинці цілком іґнорують право на самовизначення Фальклянських островів, і тому на мою думку, ця настанова мусить основно змінитися поки буде можливо реально думати про нові переговори", — твердив міністер Пим.

Під час його промови всі члени арґентинської делеґації вийшли зі залі нарад, бойкотуючи його виступ.

Як відомо, Арґентина захопила Фальклянські острови 2-го квітня ц.р., але Британія відзискала ці острови після 74-денної війни, яка принесла великі втрати в людях і воєнному матеріялі, як для Арґентини, так і для Великобританії.

У світі

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ВЕНЕСУЕЛІ Альберто Замбрано Веляско, виступаючи на 37-ій сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй в Ню Йорку, заявив, що Пуерто Ріко треба надати статус незалежної держави. Три дні раніше представник Венесуелі голосував за кубинську резолюцію, що закликала ОН признати Пуерто Ріко колонією ЗСА і вимагати її „деколонізації". Проти цієї резолюції рішуче виступили ЗСА, і вона була відкинена 70-ма голосами проти 30-ти, а 40 стримались від голосування.

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМ ПРЕДСТАВНИКА французької харитативної організації „Медицина без кордонів", у Польщі збільшилося число захворювань менінґітом. Французькі лікарі вважають, що це спричинено разючим погіршенням гігієнічних умов у країні, як також недостатньою санітарною перевіркою харчів для споживача. Голова організації „Медицина без кордонів" звернулася із закликом до французького громадянства про фінансову допомогу для Польщі у зв'язку з браком медикаментів в польських медичних заведеннях.

ГРУПА СОВЄТСЬКИХ І БРИТАНСЬКИХ ФАХІВЦІВ, що у п'ятницю, 30-го вересня, зібралася у Москві на триденні наради у справі зростаючої загрози війни, звернулася із закликом до держав-потуг, що посідають атомову зброю, щоб вони послідували, мовляв, прикладові Совєтського Союзу, який прирік, що він ніколи першим не вже нуклеарної зброє, та щоб у таке приречення включили і звичайну зброю. Члени групи фахівців, серед яких були також маршал Лорд Карвер і генерал Константін Міхайлов, заявили на пресовій конференціїл, що обидві сторони — совєтська і англійська — вважають, що потрібні термінові заходи, щоб зменшити зростаючу загрозу атомової війни. Наради фахівців були вже третіми з черги, але першими, що відбуваються у Москві, з серії так званих „единбурґських" розмов поміж експертами Англії і СССР на тему небезпеки війни.

МЕХІКО СТАЛА ЖЕРТВОЮ ГУРАҐАНУ ЗІ СИЛОЮ вітру 128 миль на годину. Десятки людей пропали без вісті, а 50,000 осіб мусили залишити свої доми.

У ВАШІНҐТОНІ У ЧЕТВЕР, 30-ГО ВЕРЕСНЯ Ц.Р., під час панелю експертів, назначених Крайовою Академією Наук, стверджено, що з Америки до Совєтського Союзу проникають різними дорогами — „основні і серйозні" відомості про американську технологію, „значна частина" яких, якщо попадає до СССР, „загрожує безпеці нашої країни". Панелісти, які користувались матеріялами строго засекреченої американської розвідки Сі-Ай-Ей, дійшли, однак, до висновку, що відкриті зв'язки наукового світу чи наукові виміни, особливо активність в університетах грають „дуже малу ролю" в проникванні цих відомостей до Совєтського Союзу. Надрукований рапорт у цій справі п.з. „Наукові зв'язки та крайова безпека", проте, не подає подробиць у який спосіб цю чи іншу американську технологію, відомості про яку продістануться до Совєтського Союзу, використовують у мілітарних цілях в СССР.

ВБИЛИ 6-ОХ ІЗРАЇЛЬСЬКИХ ВОЯКІВ

Бейрут, Ливан. — У неділю, 3-го жовтня, шість ізраїльських вояків вбито, а 22 поранено із засідки невідомими особами. Це сталося 6 миль на схід від Бейруту на шляху Бейрут-Дамаск.

Ізраїльські речники повідомляють, що напасники, як виглядає, інфільтрували ізраїльські лінії поблизу Атей, гірського містечка, що розташоване приблизно дві милі від демілітаризованої лінії, що відокремлює ізраїльські військові частини від сирійської армії і повстанських відділів ПВО.

Цей напад був другою атакою на ізраїльські частини в цій місцевості на протязі трьох днів. Перший напад стався у п'ятницю ввечері і закінчився перестрілкою, втрат у людях не було.

У понеділок, 4-го жовтня, в Ізраїлі скликано надзвичайне засідання парляменту, на якому мають обговорити справи цих двох нападів на ізраїльських вояків. Військові фахівці у Бейруті висловлюють побоювання, що ці атаки можуть спровокувати рейди ізраїльського летунства або артилерії на сирійські і палестинські позиції через демілітаризовану зону, встановлену у половині червня цього року, що проходить через Ливан приблизно 50 миль на північний схід від Бейруту до південносхіднього терену, переходить через долину Бекаа і закінчується кілька миль від сирійського кордону, поблизу гори Гермон.

Вміжчажі між ізраїльськими і американськими командними чинниками відбувається диспут у зв'язку з перебуванням двох ізраїльських танків на сході міжнародного летовища Бейруту. Американське командування вважає, що присутність цих двох ізраїльських танків є порушенням договору, згідно з яким американські морські піхотинці вступили на терен летовища.

В Америці

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ ЗСА РОБИТЬ ЗАХОДИ, щоб добитися від поштового уряду права перерІряти поштові висилки вояків, обґрунтовуючи це тим, що пошту використовують для контрабанди наркотиків, зокрема героїни. Хоч цензурувати військову пошту заборонено у мирний час, проте Пентаґон намагається дістати дозвіл на підставі того, що боротьбу з наркоманією у війську слід вважати „обороною країни".

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРЕЗИДЕНТІВ ГОЛОВНИХ американських жидівських організацій опублікувала заклик до уряду Ізраїля, підписаний предсідником цієї організації Джуліюсом Берманом про переведення детального і об'єктивного дослідження обставин масового вбивства мирних палестинських горожан в таборах Шатіля і Сабра у Бейруті та ролі Ізраїля в ньому. В склад цієї Конференції входять 36 найбільших жидівських організацій ЗСА. В цьому зверненні сказано, що нарід Ізраїля і жиди в цілому світі мусять отримати відповідь на поважні обвинувачення, що торкаються ролі Ізраїля у цих трагічних подіях. Автори звернення підкреслюють, що серед американських жидів „не буде з цього приводу розколу". „Наша любов до Ізраїля і наша допомога йому не послабне", — сказано у зверненні.

АҐЕНТИ ФЕДЕРАЛЬНОГО БЮРА ІНВЕСТИҐАЦІЙ (ФБІ) заарештували в Ню Йорку і в Каліфорнії чотирьох членів найбільшої пуерторіканської терористичної групи ФАЛН, що діяла на протязі кількох останніх років на терені ЗСА. Всіх чотирьох обвинувачуватимуть в непошані до суду, бо вони не з'явилися на свідчення перед лавою присяжних. Речник ФБІ заявив, що чотири заарештовані терористи були членами керівних органів ФАЛН. Припускають, що вони тримали тісний зв'язок з терористом Вілліямом Моралєсом, що втік був у 1979 році з в'язничної лічниці. Він зорганізував виробництво бомб і вибухових матеріялів для терористичних акцій і був засуджений на 89 років ув'язнення. Від 1974 року починаючи, ці терористи перевели 116 вибухів, у наслідок яких загинуло п'ять осіб, а понад 50 поранено. Матеріяльні шкоди, спричинені цими вибухами, досягають суми приблизно 4 мільйони долярів. Група домагається надання Пуерто Ріко статусу незалежної держави, всупереч тому, що кілька останніх референдумів в Пуерто Ріко виявило бажання населення цього острову належати до ЗСА „з правами самоуправи"

БІЛИЙ ДІМ ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ ВІД БУДЬ—ЯКИХ коментарів у справі можливих змін в уряді Західньої Німеччини у зв'язку із зарядженням, виданими дорадникам в Уряді не коментувати політичних змін в будь-якій европейській державі, щоб не збільшувати напруження, що вже існує поміж американським Урядом і його західніми союзниками.

АДМІНІСТРАЦІЯ РОНАЛДА РЕҐЕНА постановила припинити виплату допомоги в системі соціяльного забезпечення так званим „саморобленим сиротам", тобто особам, що вбивають своїх батьків і стають таким чином сиротами. Це рішення прийнято після судових процесів у справі двох неповнолітніх, які, вбивши своїх батьків, діставали сирітську пенсію.

З АВТОРИТЕТНИХ ДЖЕРЕЛ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, ЩО минулого тижня на передмістях Чикаґо померло сім осіб, які вживали піґулки „Тайленол", піґулки, що звичайно служать як засіб заспокоєння головної болі. Існує підозріння, що якась злочинна рука невідомого вбивника додала до цих піґулок смертельну отруту — циянид. Вийшла пересторога не вживати двох родів тайленолу: МС 2880 та МД 1910, числа яких знаходяться вгорі, в лівому ріжку етикетки. Фірма, що виробляє ці піґулки відкликала з обігу 4,7 мільйона штук цих піґулок. Вони були розподілені також в усіх східніх стейтах та в Північній Дакоті, Південній Дакоті і Небрасці. Урядові чинники Ню Йорку погодилися із перестрогою д-ра Дейвида Акселрода, нюйоркського стейтового комішенера здоров'я, щоб стриматись із вживанням тайленолу, доки зовсім не вияснить справа цього злочинного вбивства. З авторитетних джерел подано, що циянид додано до Тайленолу після відправлення його їх фабрики у Форт Вашінґтоні, Па., з фірми МекНіл.

У СТЕЙТІ МАССАЧУСЕТС, У НАМАГАННІ зменшити неймовірно високі витрати в піклуванні здоров'я, впроваджено новий закон, що обмежить шпитальні видаткування. Асоціяція стейтових шпиталів встановила, що ця незвичайна, досі програма заощадить 1,4 більйона долярів річно і може стати зразком для впровадження подібних законів у інших стейтах.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ місячно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Легковаження громадської думки

Дехто легковажить собі громадську думку, чи пак публічну опінію, уважаючи, що „мені досить знати й відчувати, що роблю правильно, а хто думає інакше — мені байдуже". У такому підході є трохи логіки, але не зовсім.

Людина не живе на безлюдній пустині ані в джунґлях, де нема іншої живої людської душі. Людина живе в родині, в громаді, в народі, і члени родини, громади, члени зорганізованого суспільства, як і народи у міжнародному світі одні з одними мусять жити і співжити й одні від одних — при всій суверенності одиниці та народу — таки залежні. Громадська думка має велетенське значення, не тільки моральне, але й реальне, практичне. Вже у нашому селі перестерігали, щоби так жити і поводитися, щоб не наразитися на „людські язики", і щоб дивитися, „що люди скажуть". Простими словами висловлювано глибоку філософську правду. І старинні римляни казали „вокс populi - вокс деі", голос народу — це голос Бога. На цій правді оперта демократична система правління. Тому зрозуміло — кожний авторитарний, диктаторський режим не допускає, щоб створювалася думка, яку формує преса, неконтрольовані державною владою засоби масової інформації, друковане і живе слово.

Усе сказане торкається однаково української спільноти, як американських відносин і міжнародної ситуації. Правда, настрої у широких колах кожного народу змінливі, інколи навіть дуже химерні, інколи навіть дуже помилкові. Ось тепер, наприклад, читаємо, що ще місяць тому британський прем'єр Марґарет Тачер втішалася у своїй країні велетенською популярністю і люди просто обожали „залізну лейді", — яка так твердо, мудро і рішуче перевела престижеву війну за Фальклияндські острови. А ось кілька днів тому у кількох британських містах відбулися бурхливі демонстрації проти уряду Тачер на тлі тамошньої господарської кризи і безробіття. Історичним доказом на неґативну сторінку громадської думки, підстави демократичного устрою, стала перемога націонал-соціялістичної партії у парляментарних виборах Німеччини у 1933 році, в наслідок чого леґально прийшов до влади Адольф Гітлер, що його 12-тирічне перебування при кермі держави штовхнуло німецький нарід і ввесь світ у катастрофу. Але демократична система мудра: вона визначає розмірно короткий час для перевірки громадської думки, тому вибори у громадах містах, провінціях (стейтах) та країнах відбуваються періодично, щоб можна направити минулу помилку. Ми тут, в Америці, бачимо, як чергуються демократичні й республіканські президенти, що добирають собі всіх членів уряду і найближчих дорадників.

Тепер ми є свідками, як ізраїльський прем'єр Менахем Беґін і його найближчий співробітник-дорадник міністер військових справ Аріель Шарон нехтують громадською думкою власного народу і міжнародного світу, продовжуючи політику, яка не рахується з інтересами тієї Америки, без підтримки якої Ізраїль не міг би існувати, як самостійна держава. У самому Ізраїлі відбулися в кількох містах демонстрації проти втримування на території сусіднього Ливану ізраїльського війська, зокрема проти його перебування у західній мусулманській частині столиці Ливану Бейруті, де союзницька з ізраїльцями міліція християнської партії „фалянґістів" перевела в двох таборах цивільних палестинців масакру кількохсот мужчин, жінок і дітей. Сам Шарон признав, що вони, ізраїльські команданти, знали, що фалянґісти ввійдуть до тих таборів цивільних палестинців, — але, мовляв, думали, що вони будуть тільки виловлювати терористів та не будуть вбивати невинних цивільних людей. Очевидно, що, хоч ізраїльські вояки у тій масакрі участи не брали, ізраїльське командування посередньо причетне до тієї масакри.

І тому чесні громадяни в Ізраїлі та речники найповажніших організацій американських жидів, як Бнай Бріт і Жидівський Конґрес, висловилися за переведення Ізраїлем суворого слідства, щоб виявити всі подробиці цієї масакри. Беґін спершу це домагання відкинув, а згодом під натиском погодився. Формально він спирається на партійній коаліції з більшістю двох голосів, але фактично він мусить програти, бо не рахується з громадською думкою, яка має вирішний вплив на відношення Америки й всього світу супроти Ізраїля. Совєтський режим не допускає, щоб в будь-якій поневоленій Москвою країні творилася незалежна громадська думка. Проте громадська думка в СССР, зокрема в Україні існує — у підпіллі. Постання Гельсінкських груп було виявом такої опозиційної громадської думки. І терором не можна її перекреслити.

Неписаний історичний закон, що не вільно легковажити собі громадської думки, стосується також внутрішніх відносин в українській громаді і в Америці. Ні один провідний діяч і ні одна зорганізована клітина українського суспільства не може діяти виключно за своєю волею без уваги на становище громадської думки, і не може власної волі і думки утотожнювати з громадською. Хто таке чинить — мусить остаточно опинитися в повній ізоляції, мусить програти. Бо такий Божий і людський закон, що все неприродне мусить загинути. Формування громадської думки — річ природна, заперечування її — неприродне.

Володимир Душник

РЕВЕЛЯЦІЙНА КНИЖКА

Хоча 20-го січня 1981 року аятола Хомейні випустив на волю американських закладників, сьогодні появилися відомості про пропозиції іранського уряду, який погодився звільнити американських дипломатів в Теграні, але під певною умовою.

А саме, три місяці по схопленні 52-ох американських урядовців в амбасаді в Теграні, вищий представник іранського уряду мав запропонувати Адміністрації президента Картера, що іранська влада звільнить американських дипломатів „протягом одної ночі, якщо Сі-Ай-Ей замордує хворого шаха".

Ці пропозиції предкладено в лютому 1980 року, а їх подав тодішній міністер закордонних еправ Ірану Садеґ Ґодбсадеґ, про що тепер пише у своїй книзі Гамілтон Джордан, колишній шеф персоналу в Білому Домі. (Садеґ Ґодбсадеґ, якого розстріляли в п'ятницю, 17-го вересня ц. р. за „змову вбити Хомейні" та встановити новий уряд в Ірані, під час своїх університетських студій у Джорджтавнському університеті у Вашінґтоні був студентом проф. Льва Е. Добрянського в Департаменті економії на цьому ж університеті).

Джордан у своїй книзі, „Криза: Останній рік президентури Картера", яка вийшла з видавництва Ґ. Р. Патнам пише, що він зустрів у Парижі високого посланця Хомейні, не називаючи його по імені, на прохання самого Ґодбсадеґа, і щойно по його розстрілі минулого тижня, він виявив його прізвище на пресовій конференції.

Пропозицію іранського міністра закордонних справ Джордан відкинув, подумавши, що це був „несмачний жарт", але швидко переконався, що це була серйозна пропозиція.

Джордан пише, що шах Реза Паглеві мав поважні причини підозрівати, що його за високу заплату можуть убити посланці Хомейні. Коли шаха перевезли до приватного шпиталю в Парижі, Джордан відвідав його в панамському шпиталі. Там його поінформовано, що одному панамському лікареві, який був в групі лікарів, — операторів шаха, було запропоновано „заплату" 1 мільйон долярів, щоб він „не допустив до того, щоб шах „вийшов живим", з тієї операції. Були також спроби не допустити, щоб шах долетів до Єгипту, де, як відомо, президент Анвар Садат дав йому притулок. Коли цей літак зупинився на Азорських островах, щоб набрати бензину, Джордан зателефонував секретареві оборони Гаролдові Бравнові, щоб його літак відправити чимскорше до Єгипту.

Правдоподібно, президент Картер не знав нічого про ці позакулісові „пертрактації", і коли він про це пізніше довідався — поблід і сказав мені гостро, що я переступив межі моєї відповідальности".

Джордан не згадує, чому прийшов розпорядок, щоб американський літак затримати на Азорах — чи дійсно був плян не довести шаха до Каїру? Це саме і є неясне місце в пресовому повідомленні.

Гамілтон Джордан є професором-гостем в університеті Еморі в Атланті.

Далі, Джордан теж не згадує нічого про тайну місію американського генерала летунства, що його вислав президент Картер до Теграну, щонайменше немає згадки про це в довшому повідомленні про появу його книжки.

Тодішні критики політики Картера, після ув'язнення 52-ох американських працівників в амбасаді в Теграні, твердили, що після повороту аятоли Хомейні до Ірану, іранський генеральний штаб плянував військовий переворот з метою, щоб врятувати шаха та іранську монархію. Президент Картер мав поручити тому військовому посланцеві за всяку ціну переконати іранський уряд, що такий мілітарний „пуч" може викликати великі протести сусідів Ірану та навіть спричинити „ланцюг малих воєн" на Близькому Сході, що не було в інтересах ані Америки,ані теж її союзників тамже.

Іранська армія перед приходом до влади Хомейні була одною з найсильніших і добре вивінуваних американською зброєю армій, що давало запоруку на повну перемогу.

Президент Картер, як можна було сподіватися, не вірив в такі мілітарні „пучі", а покладав надії на „демократичний процес", який довів до знищення великої частини іранського народу та порушив рівновагу сил на Близькому Сході, і,щобільше, промостив шлях для можливої совєтської інвазії.

В. С.

ДВІ ДОКТОРСЬКІ ДИСЕРТАЦІЇ З УКРАЇНСЬКОЮ ТЕМАТИКОЮ

Під час академічного року 1981-82 при Інституті слов'янської філології Римського університету, італійська кандидатка Росселля Цезарі оборонила докторську дисертацію на тему: „Відгуки XVII століття в Італії повстань Богдана Хмельницького" (1648-1657,

У червні поточного року, друга кандидатка Наталя Вольпе, роджена в Україні, оборонила докторську дисертацію про Марка Вовчка. Про цю другу буде мова, іншим разом.

Сам зміст першої наукової праці свідчить про важливість та інтерес для досліджування польсько-українських відносин доби Хмельниччини. Праця складається зі вступу, чотирьох глав і обширної бібліографії, всього 180 сторін: І глава: „Постать Богдана Хмельницького в італійських звітах XVII століття; II глава: „Життя козаків і пограничних народів в добі 'Потопу' в італійських звітах XVII ст.; І частина: „Козаки у 'Звіті про походження і обичаї козаків'" написаному 1656 року Альбертом Віміна"; II частина: „Козаки, поляки й інші населення в 'Історії' Віміна й викладах Бізаччіоні, Крассо та інших"; III глава: „Політично-соціяльний аспект повстань 'Доби Хмельниччини' " (1648-1657); IV глава: „Козацька справа й релігійна проблема в Україні".

Між численними матеріялами, як реляції папських нунціїв і послів Венецийської республіки, звіти подорожників або простих спостерігачів чи анонімні брошури відносно воєн між поляками, козаками і татарами в роках „Потопу", кандидатка, — як вона пише, — розглянула в цій праці реляції історіографічного характеру, беручи під увагу визначніші і багатші на відомості, між котрими вміщуються деякі історії і релігії авторів як Майоліно Бізаччіоні, Льоренцо Крассо й Альберто Віміна, які виявилися бистрими спостерігачами" (ст. III).

Авторка ясно підкреслює, що „Віміна, це голос певно вартий уваги відносно польських подій XVII сторіччя, бо він перебував, так само при Хмельницькому, під час періоду йому дорученої місії Республікою Венеції, як при польському королівському палаці".

Віміна не скриває своєї симпатії до гетьмана і не щадить критик в бік польської шляхти. Крассо у своїм творі „Похвали славних вождів", Венеція 1683, хоча з одного боку признає приявність у Хмельницького автентичних прикмет великої людини придатної до військової справи, з другого — окреслює його як „ватажка бунтівничих і головну причину польських зруйновань", критикуючи його жадобу до узурпування, цинізм союзів і брехень і затверділість у схизмі. (ст. 335). Подібні погляди відносно Хмельницького має так же Бізаччіоні в „Історії громадянських воєн цих останніх часів", Венеція 1654.

Слід замітити, що для всіх італійських католицьких реляторів того часу, відомість, що вождь козаків обороняв „схизматичну" (православну) віру й він сам був схизматиком, кидала рішучо від'ємну рису на особистість гетьмана, в протиставленні до польських королів „католіціссімі", „оборонців християнства, передмур'я Церкви.

„Польонофілія Бізаччіоні і Крассо явна, пише авторка; обидва вони починали від концепції, що козацька нація була підданкою католицької Польщі і тому мала їй у всьому піддатися (ст. 23). Єдиний Віміні відрізняється від поглядів вищезгаданих реляторів і зуміє бути об'єктивним у своїх осудах над особою Хмельницького, навіть якщо його світогляд міг бути полонофільським, бож його місія між козаками була саме переконати їх до злучення з Польщею для хрестоносного походу проти турків. Хмельницький для Віміни, — продовжує авторка, — був передусім козаком, членом „Націоне Козакка", приналежний до українського населення... „Козацька Нація" мала свою прецизну індивідуальність і Богдан Хмельницький її втілював (ст. 27).

Про поляків (у розумінні шляхти), що їх він міг добре пізнати, Віміна висловлюється досить гостро, і якимсь чином він старається навіть обнижувати риси характерів тих персонажів, яких попередній вік, XVI сторіччя, прославив замилуванням часто безумовним, як висловлюється проф. Грацьотті, референт докторської праці (ст. 74). Він твердить, що хоча кажеться, що поляки є одвертими і щирими, „але практично Віміні бачить, що ті, які відвідують королівський палац, вміють бути майстрами в утаєннях; схильними до обіцянок, готовими до вибачень, щедрими у хвалькуватості, і коли вони чогось бажають, не є скупими в просьбах, та вміють так добре скрити ненависті у своїх грудях, як жадна інша нація, знаючи — й сприяти достиганню задумів, і спокійно очікувати нагоди, щоб вибухнути обуреннями („Історія..." ст. 175). „Вони з природи дуже пихаті, вихвалюються титулом благородних і користуються чимнайбільше авторитетом" (ст. 135).

Віміна зупиняється „так же на описі жорстокої і нелюдської поведінки шляхти супроти своїх підданих „цілком незгідної з людською і християнською любов'ю" до милосердя" (ст. 175-176). „Ствердивши це, — замічає Росселя Церарі, — Віміна ставить собі низку запитань над поведінкою польських шляхтичів супроти їхніх підданих, відкриваючи таким чином те, що було найбільшим занепокоєнням шляхти: престиж католицької Польщі в Европі. Польських шляхтичів бо, інтересувала власна безпека, католицизм короля, єдино як істотні умови, для підтримування їхнього престижу перед очима Европи" (ст. 76).

Богдан Остап'юк

Пантелеймон Куліш двічі відвідав Тернопіль

Пантелеймон Куліш, письменник, літературознавець, критик, історик, сучасник і приятель Шевченка, — під час своїх поїздок до Праги та Відня двічі відвідав Тернопіль. Про його перебування у Тернополі згадує у своїх цінних спогадах „Спомини з мого життя" (Образки з громадського і письменницького розвитку Русинів в 60-их роках минулого сторіччя) професор Олександер Барвінський, визначний педагог, автор численних наукових праць, політик. У розділі „Перша моя лична стріча з П. Кулішем" пише Барвінський ось що: „В квітні 1869 р. звернувся я до добродія Миколи Лисенка, який перебував тоді в Липську на музичних студіях з проханням о поміч в спорудженні Руської Читанки для вищих гімназійних кляс" (II том ст. 3). Лисенко переслав цього листа Кулішеві, який у той час проживав в Празі, де працював над перекладом св. Письма. З цього часу почалося оживлене листування з Кулішем, яке тривало 21 рік. В додатку до спогадів помістив Барвінський два листи від М. Лисенка і 68 від Куліша. Ті листи являються цінним джерелом для дослідів української літератури, вони характеризують самого Куліша як великого знавця і критика нашої літератури того часу.

„Однак, хоч Куліш, — пише Барвінський, — подав у своїх листах стільки цінних та влучних заміток про наше письменство, от все ж таки бажав я гаряче пізнати особисто того, який тоді керував українським рухом, а також пособляв в народнім і письменницькім русі галицьких Русинів" (там же). „Ті бажання висловлював я в листах писаних до Куліша в Прагу, і наше бажання не остало без успіху. Склалось так, що замість вертатися з Праги через Варшаву у хутір Мотронівку, випало Кулішеві їхати домів через Броди. Куліш просив мене спершу приїхати до Перемишля, згодом до Золочева, але вкінці рішився їхати на Підволочиська. По дорозі задержався Куліш в Тернополі дня 26 липня 1869 р. на сам ярмарок св. Анни. У той час всі заїздні доми були так переповнені, що він не найшов ні одної кімнати, де б можна було переночувати, і всю ніч просидів в касині". (II том ст. 4)

Досвіта 27-го липня 1869 року приїхав Куліш до Шляхтинець. Жидок „фіякерник" примістив Куліша в корчмі, звідкіля написав Куліш карточку до Барвінського, повідомляючи його про свій приїзд. Барвінський не застав Куліша в корчмі, бо в міжчасі він перенісся до сусіднього господаря Павла Кісіля, який відступив йому кімнату. Саме там привітав Куліша Барвінський і забрав його на приходство. „Ми примістили гостя, — згадує Барвінський — в окремій кімнаті, за світлицею з вікном зверненим до саду і видом на кількасотній, крислатий ясень. З-поза саду відкривися вид на ставок з туркотливим млином і на громаду старезних сосон. Ми просили гостя, щоб тут відпочив після безсонної ночі, одначе Куліш опинившись серед такої сільської ідилії, не хотів тратити часу на відпочинок, але, відсвіжившись трохи, вийшов під каштани перед хатою (II том ст. 5). „Тут засів Куліш побіч мого батька, посеред нас трьох, тобто брата Осипа, пізнішого священика і Володимира, редактора „Діла", а за сніданням, яке мати зараз подала, розвелась сердечна і широка гутірка. Куліш очарував нас всіх зараз на перший погляд. Тоді саме добігало йому 50 літ життя. Його гарна, більше як середнього росту постать, все трохи похилена, очевидно під впливом письменницької праці. Його миле принадне лице, з високим чолом, бистрим зором і легко звисаючим козацьким вусом, його милозвучна, сердечна, тепла, привітна мова — здобула відразу для нього всі наші серця. Ми почувалися собі зовсім рідними." (II том ст. 5-6)

„Втомлений безсонною ніччю, і цілоденною з перервами працею над моїм рукописом Читанки, пішов Куліш скоро на спочинок, щоб рано встати і вибратись в дальшу дорогу на Підволочиська" (ст. 12) „В Тернополі замовили ми місце у поштовім возі до Підволочиськ, а перед від'їздом вступили на хвилину до цукорні Енгельфельда і тут ще трохи погуторили з собою. З важким серцем розпрощалися ми сердечно з Кулішем. Коли настала хвиля його від'їзду, промовив наш гість на прощання: 'прощавайте мої дорогі барвіночки, підростайте та трудіться для добра нашої безталанної України'". (ст. 14)

• • •

Одинадцять років пізніше, 23-го листопада 1880 року приїхав Куліш вдруге, до Тернополя. У листі з 12-го жовтня 1880 року писав він Барвінському ось що: „збирається із своєю дружиною відпочити у Відні (там бажав він разом з д-ром Іваном Пулюєм дальше трудитися над перекладом св. Письма), і заповідав, що „не минемо й Вашої чесної домівки". (II том ст. 150). У наступному листі з 9-го листопада 1880 року повідомляв Куліш: „що приїде сам один, бо Пані мусить доглянути господарства". Барвінський, який у той час був професором державної семінарії в Тер-

(Закінчення на стор. 3)

А. Панас

„ПІШЛИ МЕНЕ, МАМО, ДО ТАБОРУ..."

Прочитавши в пресі вістку, а також оголошення (думаю, що платне, хоч це не зазначено, бо воно ж не політичне!) про заплянований на Союзівці перший з'їзд і товариську зустріч мешканців табору Шляйсгайм коло Мюнхену, мені почали пригадуватися різні події й особи з-перед тридцяти п'яти літ, тобто з часу, коли то кільканадцять сотень українських скитальців разом з кільканадцять сотнями осіб інших національностей опинилися у таборі, який чомусь носив назву місцевости Шляйсгайм, хоч насправді він був майже „під носом" станції Мюнхен-Фельдмохінґ, а до місцевости і залізничної станції Шляйсгайм було далеко-далеко.

Мій синок, який щойно повернувся буа з ЮМПЗ - 82 був цікавий довідатися, чи табір в Шляйсгаймі був подібний до „Вовчої Тропи", а також чи мене везли до того табору мої батьки автом, а чи я їхав сам винайманим автобусом зі своїми товаришами-пластунами. Я почав дипломатично, „Знаєш, сину, це не так легко пояснити...", і на щастя сусідські хлопці саме в той час почали його кликати, бо вже зібралася вся команда бейзболу нашої вулиці, крім мого сина, і його зацікавлення історією української еміґрації моментально завмерло, чи може лиш тимчасово перейшло в іншу площину. Шукаючи за рукавицею, він, однак, почав собі підсвистувати мелодію пісні „Пішли мене, мамо, до табору...", яку, мабуть, співали на ЮМПЗ юначки, не здаючи собі справи, що моя мама не то що не посилала мене до табору Шляйсгайм, але й не чула про нього ніколи, бо доля судила їй залишитися на рідній землі, а мені побувати „на возі і під возом", в тому числі і в таборі Шляйсгайм, який ані своїм виглядом, ані положенням, ані навіть такими таборовими „вигодами", як кухня, лазничка, купальні, і т. д. не був подібним до „Вовчої Тропи".

Їду до табору...

У Мюнхені я був всього кілька днів. Зголосився в станиці СХС і отримав невеличку суму (не пам'ятаю скільки) від жінки, якої я ніколи перед тим а також довгі роки опісля не бачив, аж стрінув її на початку 1960 років на „Верховині", на з'їзді Дивізійників. Хтось, не пригадую хто, скерував мене на Рамерсфорд до одної школи, де жили українці. В школі Фюріхшулє мені показали ліжко, на якому я міг лежати вдень а спати вночі, якщо гамір, політичні дискусії і інші події мені не дошкулювали. Ніхто мною не цікавився, а тому, що я „боявся сам своєї тіні", то я старався сидіти тихо, не входити в ніякі дискусії, а тим самим і не заприязнитися з ніким. Усе виглядало для мене песимістично: всі мої співмешканці школи видавалися мені, як виходило з їхніх розмов, жертвами війни, які чомусь найбільше нарікали на українських СС-ів, і мені здавалося, що хтось мене, сімнадцятьлітнього юнака, який щойно вирвався з неволі в Австрії і приїхав нелеґально до Німеччини, скоріше чи пізніше пізнає як колишнього „дивізійника" і тоді вже мені буде кінець. Якщо хтось мені тепер пробував би пояснити, що воно тоді так насправді не було, то я можу відповісти ось що: я рішив чимскоріш втікати з Фюріхшулє, бо для мене мої побоювання були реальністю, а бути постійно в страху за своє життя я не мав охоти, навіть якщо мій страх не був базований на реальних підставах.

Із різних розмов я довідався, що недалеко Мюнхену організується новий табір, до якого можна буде „легше впхатися", аніж до табору, який уже устабілізувався. Кажуть, що був якийсь табір у Фюссені, але його зліквідували, людей порозвозили і частину тих людей привезли до Шляйсгайму. Думаю, нехай що, але гірше не може бути, як у Фюріхшулє... Зібрав свої речі, яких не було багато, пішов пішки на станцію, бо грошей, навіть отих безвартісних „старих" марок, бракувало, а за решту допомоги, яку був отримав у СХС який тиждень раніше, купив квиток на потяг до станції Шляйсгайм.

На станції Шляйсгайм я довідався, що я повинен був висісти на станції Фельдмохінґ, бо „новий" табір є в бараках, де колись були військово-полонені, а відтак американські військові частини, недалеко Фельдмохінґу. На жаль, мої мізерні фінанси не вистачали на квиток до Фельдмохінґу і я пішки почав шукати дороги до „нового" табору. По яких двох годинах ходу (частинно тому, що не знав дороги, а головно тому, що був голодний і мусів кількакратно відпочивати) я нарешті опинився серед бараків, які мали стати мені домом на протязі майже півтора року.

Перші кроки

У таборі я довідався, що якщо хтось не має документу на право мешкання в таборі, то його можуть негайно заарештувати і передати американській військовій поліції. Відвідувачі можуть дістати перепустку на кілька годин до табору, якщо докажуть, що мають в таборі родину або „важливу справу". Також я довідався, що хоч табір є ніби один, але насправді є їх два, український і російський. Це мені пригадало деякі мої переживання і пригоди під час і після війни, і якби не те, що я не мав ані грошей ані сили кудись дальше йти або їхати, а в додатку не мав найменшого поняття куди саме можна йти, де хтось або щось не чигає, то я був би чимскоріш подав кудись „у світ за очі". По волі та по неволі я рішився попросити дижурного „поліцая" про перепустку до табору, а як причину я подав, що я хочу бачитися з головою українського табору „в дуже важливій справі". Дижурний виписав мені якийсь папірець, показав куди йти до бараку таборової управи, і я пішов, дещо здивований, що дижурний мене не питав за документами (яких я не мав), ані не випитував хто я і звідки, і щойно згодом я сам побачив, що до табору і з табору провадило стільки доріг і стежок, що „нечестивий" не потребує просити перепустки в станиці поліції, яка зрештою стояла при брамі, якої ніхто не вживав за винятком таких загублених відвідувачів як я і... американської військової поліції.

У будинку таборової управи, після відносно недовгого чекання, я опинився в бюрі „самого" голови св. пам. інж. Рознатовського. Розмова була приблизно ось така:

(Закінчення на стор. 4)

ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ-СОЮЗОВЦІ! УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ РОЗПОЧИНАЄ ОРГАНІЗАЦІЙНУ ОСІННЮ КАМПАНІЮ, ЗАВДАННЯМ ЯКОЇ Є ПРИДБАТИ ДО КІНЦЯ РОКУ 1,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ. ТІЛЬКИ СПІЛЬНОЮ ТА ПОСТІЙНОЮ І НАПОЛЕГЛИВОЮ ОРГАНІЗАЦІЙНОЮ ПРАЦЕЮ МОЖЕМО ВИКОНАТИ ЦЮ БЛАГОРОДНУ МІСІЮ ДЛЯ ДОБРА НАШИХ РОДИН, НАШОЇ ГРОМАДИ І НАШОГО НАРОДУ!

Про речі більші як гроші

(Л. Я.)—Відомий український образотворчий мистець Юрій Соловій написав збірку есеїв під заголовком „Про речі більші, як зорі". Парафразуючи цей заголовок, ми хочемо сказати декілька слів про речі більші, ніж гроші. Вірно, гроші дуже важливі, особливо, в нашому капіталістичному світі, але важливіші за них: зв'язок крови, рідна мова, культура, традиція і почуття національної ідентичности.

Читаючи в газетах посмертні оголошення, вражають нас англо-саксонські та італійські прізвища зятів, невісток та внуків членів української громади, що відійшли від нас у засвіти. Таких посмертних оголошень з неукраїнськими прізвищами щораз більше. Вони становлять доказ швидкости, з якою проходить асиміляція нашого молодого покоління шляхом мішаних подруж.

Єдиним рятунком перед цією природною асиміляцією— плекання і збереження рідної мови, культури і традиції. Збереження цих всіх елементів української ідентичности та національної свідомости взяв на себе на терені Філядельфії Український Освітньо-Культурний Центр, і тому він заслуговує на всебічну підтримку цілої української громади. Ця підтримка потрібна особливо тепер, коли Центр робить свої перші кроки, коли на його плечах лежить увесь тягар утримання і сплачення Дому.

Чи ви вже сповнили свій обов'язок і стали членом Центру? Чи ви вже склали грошову пожертву для збереження його матеріяльної бази? Як що ні, то зробіть це негайно, якщо хочете свої діти й внуки заховати при українстві та українській громаді.

Гроші дуже важливі в житті, але важливіші за них зв'язок крови, рідна мова та почуття української ідентичности.

Пожертви слід висилати на адресу Українського Освітньо-Культурного Центру:700 Cedar Road, Abington, Pa. 19111, або на адресу Української Щадниці: 1321 Lindley Ave, Philadelphia, Pa., 19141.

Пантелеймон...

(Закінчення зі стор. 2)

нополі, мешкав з жінкою і дітьми в Тернополі, запрошував Куліша заїхати прямо до його хати. Куліш радо на це згодився, пишучи: „коли у Вас є де переночувати, то в смак наговоримось". (там же),

Дня 20-го листопада 1880 року Барвінський отримав від Куліша олівцем писану картку з першої залізничної станції Плиска Біля Мотронівки, у якій Куліш повідомляв, що ночуватиме в Києві, а 21-го листопада приїде до Тернополя. Він просив Барвінського чекати на нього на залізничній станції. Одначе поки Барвінський отримав цю карточку, мусив піти на конференцію вчительської семінарії. Увечері, 23-го листопада 1880 року приїхав Куліш до Тернополя і, не побачивши Барвінського на двірці, заїхав до готелю Пунчерта. З готелю вислав післанця до Барвінського повідомити про свій приїзд. Дружина Барвінського зараз вислала свого сина Володимира, щоб цей забрав Куліша додому. Однак Куліш написав листа до дружини Барвінського (цитую лист в оригіналі):

„Високоповажаній Пані Добродійці Барвінській до рук подати. Воно й гаразд так сталось: бо приїхав я такий сонний, що не зміг би вас до ладу й привітати. Спасибі за ваше ласкаве слово. Жду пана Олександра, а тим часом попишу листи та піду слухати Божої служби.

Щиро до Вас прихильний П. Куліш"

1880 листопад, 23
(Тернопіль)

(том І ст. 286-7)

Вернувшись з конференції, Барвінський пішов до готелю Пунчерта привітати дорогого гостя і забрати до свого дому. „Хоч тягаром віку, він трохи похилився, і очевидно втомлений дорогою, не втратив своєї живучости, яку виявляв під час першої нашої зустрічі в Шляхтинцях перед 11 роками" (II том ст. 152).

Після вечері, — згадує Барвінський, — засіла до розмови і його дружина і заспівала йому при супроводі фортепіяну пісню „Ой чого ти почорніло зеленеє поле". Коли Кушнір вперше дізнався, що цю пісню присвятив Лисенко йому, неначе помолоднішав, та й сон його до пізна не брався, після такої втомленої дороги. Довго вони ще втрійку розмовляли, поки Куліш забрався на спочинок, щоб другого дня вирушити в дальшу дорогу до Відня. Другого дня вранці обговорили вони з Кулішем деякі справи, пов'язані з українською літературою. В 10-ій годині провели обоє Барвінські Куліша до залізничної станції. Перед від'їздом просив Куліш, щоб йому дати якусь книжку до читання в дорозі. Саме тоді появилася передруком в „Правді" „Кайдашева сім'я" Івана Нечуя Левицького, що її дав Барвінський Кулішеві на дорогу. З Відня писав Куліш Барвінському 16-го грудня 1880 року: „З великим уподобанням читав дорогою „Кайдашеву сім", що Ви, Добродію, спасибі Вам, дали мені, що за свіже чуття краси природи і людського серця, і закінчив „Ні, ще наша Мати не вмірає!". (II том ст. 153).

• • •

Дня 26-го липня ц. р. минуло 113 років з того часу, коли Куліш вперше завітав до Тернополя. Одинадцять років пізніше він вдруге відвідав це місто і пішов помолитися до церкви Різдва Христового (т. зв. Середньої церкви, збудованої в 1608 році!), у якій колись молились запорожці з гетьманом Богданом Хмельницьким під час своїх походів. Ця церква ще й досіль стоїть на колишній Руській вулиці як останній пам'ятник релігійного та культурного життя давнього Тернополя. Згадку про цю історичну подію завдячуємо пробудителеві Золотого Поділля-Тернопільщини професорові Олександрові Барвінському, який високо цінив заслуги Куліша на полі української літератури, і який поважав його як благородну і культурну людину.

МІНІСТЕР ВНУТРІШНІХ СПРАВ НІКАРАҐУА Томас Борґе заявив 30-го вересня, що військо Нікараґуа забило 24-ох „контрреволюціонерів" у північносхідній частині країни і захопило у полон 76 осіб, які, як він сказав, перевозили вибухові матеріяли і радіові устаткування, отримані від Сі-Ай-Ей. Адміністрація президента Р.Реґена відкинула всі закиди, що, мовляв, ЗСА підтримує заходи, спрямовані на спричинення непевности в цій країні. Міністер Борґе базував свої обвинувачення на тому, що речі, які перевозили схоплені особи, не можна набути в склепах, і тому він твердить, що їх постачала Сі-Ай-Ей.

Вишкільний табір СУМ-А ім. УПА

Таборовики й інструктори на оселі СУМ-А в Елленвіллі

Майже сотня молоді взяла участь у вишкільному таборі СУМ-А в Елленвіллі, Н.Й., що від двох десятків років стало традиційним явищем у життя сумівської спільноти. Організатори табору—Крайова Управа і Таборова Комісія Східнього Побережжя—надали йому почесне звання ім. Української Повстанської Армії, бо цього року припадає сорокова річниця, відколи постала доцільно зорганізована збройна сила українського народу, яка боролася проти суперпотуг того часу, застосовуючи партизанські методи боротьби в понад десятирічній боротьбі.

Крім того, відмічено 90-ліття Патріярха Йосифа І-го (УПКЦ), 50-ліття смерти Біласа і Данилишина і 10-ліття посиленого терору над рухом спротиву в Україні. Табір відбувся від 15-го серпня до 6-го вересня і розв'язався по успішному перебігу в День Праці, маючи нагоду пописатися стоголосовим таборовим хором перед десятитисячною публікою.

У вишкільному таборі взяло участь юнацтво у приписаному „Правильником Юнацтва" віці від 14-го до 17-го року життя, зосереджуючись головно у вишколі в праці над юнацтвом молодшого віку і поповнюючи прогалини свого знання з ділянок психології, історії та літератури. Викладачами були знані громадські діячі й сумівські активісти: проф. Зенон Саган, знаний громадський діяч і знавець психології, перепроваджував з юнацтвом гутірки, зосереджуючись на своїй ділянці; письменниця Оксана Керч впровадила юнацтво у світ літератури „Розстріляного Відродження" 20-их років, зупиняючися на найновіших осягах останніх років в Україні; проф. В. Куліш, письменник (автор „Пацанів", п'єси з часів УП-А „Ліс шумить"),син відомого українського драматурга Миколи Куліша, репресованого большевиками за надзвичайно талановиті набутки для нашої драматургії, перепроваджував гутірки на загальнокультурні теми та вчив юнацтво впоряду та інших зайнять.

Осип Рожка опрацював з юнацтвом модерну добу визвольної боротьби 1917-1923 років та УВО; мгр Оксана Ференц Макаренко провадила таборовим хором, давала конкретні вправи і зайняття із практичного застосування сумознавства; Корнель Василик—комендант табору, викладав сумо знавство, а Марта Костик, мистець-маляр, вчила юнац тво практичного переведення зайнять; Д.Степаняк—таборова медсестра переводила з юнацтвом гутірки на тему зовнішньої дії.

На табір з'їхалися сумівці з таких осередків: Бостон, Йонкерс Гартфорд, Ню Йорк, Джерзі Сити, Трентон, Філядельфія, Сиракюзи, Рочестер, Клівленд, Ірвінґтон, Пассейк, Палатайн, Міннеаполіс, Баффало, Торонто і Монтреаль (Канада).

На табір загостили з далекого Палатайну голова Оку СУМ ім. Дмитра Вітовського Федір Ступнь та Олег Ковальський, які займаються засобами пресової інформації.

Вони продемонстрували таборовикам вжиття нових машин „відео-тейп" і їх практичне застосування у ділянці виховання казками, вивчення української мови, взагалі, для навчальних та інформативних потреб. Для розваги таборовиків з відповідним коментарем письменниці Оксани Керч був висвітлений фільм „Тіні забутих предків" Параджанова.

Цьогорічний команда табора була очолена довголітнім комендантом вишкільних таборів Корнелем Василиком, з яким співпрацювали Іван Лещук, бунчужний вишкільного табору, Петро Шміґель, обозний хлоп'ячого підтабору, та Олеся Коваль, обозна дівочого підтабору. Писарем табору була Галя Мазурик й Андрій Бігун.

До цікавіших моментів таборового життя належить випуск таборового журналика „Нова Хвиля", що в самій назві вже є натяком на ріст нового покоління українських патріотів. У журналику, крім дописів таборовиків на тему УПА, "розмови" з письменником М.Кулішем, слова проф. Сагана, інтерв'ю коменданта В. Василика та обозного І. Лещука. Журналик виконаний технічно гарно з вдалими рисунками Н.Струс.

Приємною згадкою залишилися для багатьох таборовиків відвідини пластового табору—стрічі з нагоди 70-ліття заснування Пласту в Іст Четем. Майже 70 юнаків і юначок поїхали привітати дружню молодечу організацію з її 70-літтям і повернулися надхненні цією зустріччю. Слідкуючи за розгромом Руху опору в Україні, який для москалів є сіллю в їхніх очах, таборовики були вражені головно несправедливістю долі Юрія Шухевича. Зорганізовано акцію в його обороні і зібрано біля 2,500 підписів, які вислано з листом, в якому прохається заступитися за хворого і скривдженого Юрія, президентові Реґенові і прем'єр-міністрові Трудо (Канада).

Учасники вишкільного табору відбули також літературний вечір, який підготовила письменниця Оксана Керч, а перепровадив О.Рожка. Юнаки і юначки з відчуттям хвилини рецитували або відчитували вірші знищених поетів т. зв. „розстріляного відродження" й інших—Рильського, Тичини, О.Влизька, Ю. Яновського, Дмітра Фальківського, Богдана Ігоря Антоновича, Василя Симоненка, Ліни Костенко тощо, творчість яких творила живий образ нашої репресованої літератури. Вечір був переплетений в'язанкою українських пісень, які заграв на фортепіяні д-р Юрій Фурда, студент УМІ, та народними піснями секстету „Мрія" осередку СУМ-А ім. ген. хор. Т.Чупринки-Шухевича в Ню Йорку.

Іншими успішними імпрезами були дві ватри, приготовлені таборовиками: одна в честь героїв Біласа і Данилишина, 50-ліття смерти яких припадає цього року, і чергова ватра, присвячена 40-літтю УПА.

Третій тиждень позначився інтенсивною підготовою до іспитів, які цього року не були легкими, бо якість інструкторів і пророблений виховниками матеріял були „багатими". Успіхи таборовиків цілковито вдоволили вимогливих викладачів.

В річницю смерти сл. п. Уляни Целевич юнацтво вшанувало пам'ять заслуженої діячки УВФ, члена ОУН, довголітнього голови ОЖ ОЧСУ та заслуженого члена-учасника Похідних Груп в Україні, Панахидою, яку відправив о. Б. Скасків 19-го серпня.

До таборових імпрез і розваг належать таборові забави та змагання в копаного м'яча, які в заведеній Крайовою Управою традиції черговий раз відбулися на оселі СУМ-А в Елленвілі при участі спортової дружини копаного м'яча вишкільного табору, яка в завзятій грі проти спортових дружин Клівленду і Йонкерсу програла, проте зремісувала проти спортового табору Степана Касіяненка наступної неділі.

Бунчужний табору не тільки виявився знавцем таборової дисципліни, але зумів у вечори, вільні від зайнять, зорганізувати веселі вечорі з витівками й іграми.

Табор відвідав ряд знаних діячів і осіб, які офіційно або приватно стрічалися з юнацтвом і провадили з ними розмови: о. Б. Скасків, капелян СУМ-у, о. Лукасевич, о. Мірчук, о. Б. Кінь, о. піддиякон Олександер Богун Кеннис, питомець Іван Кащак, Сестри Доротея і Антонія. У контакті з молоддю були голова ЦУ СУМ Е.Гановський, голова КУ СУМ-А Аскольд Лозинський, голова КВ Ради М. Шміґель та О. Галькович, голова Таборової комісії.

Таборовий хор під батутою Оксани Ференц Макаренко мав нагоду доказати своє виправдане існування і потребу, гарно проспівавши чотири пісні на величавому маніфестаційному Здвигу 5-го вересня у присутності кількатисячної публіки.

Вишкільний табір підготовив, а також виконав вдало монтаж про боротьбу героїчної УПА. Публіка захоплено винагородила виконавців.

У неділю ввечері, в День Праці, 5-го вересня, відбулося закриття вишкільного табору у присутності батьків та гостей. Між гістьми був присутній також і о. Б.Кінь, який вийшов з рядів цієї молодечої організації. Від таборової комісії промовляла Оленка Галькович. З теплими прощальним словом виступив комендант К.Василик, який закликав не забувати набутого знання і радість спільно проведених днів та нести їх зі собою крізь життя. Згадкою про ціль і значення табору та пов'язанням його з практичною користю в праці осередків закінчив він своє слово подяки всім учасникам вишкільного табору, що старалися зробити табір успішним.

Двадцятдругий вишкільний табір СУМ-А ввійде в її історію як один з найкращих таборів. Роздачею свідотцтв, зняттям прапорів та відспіванням національного славня закінчено черговий вишкільний табір. Юнацтво роз'їхалося домів, горде з набутого знання та готове іще раз повенутися в наступному році у чудову атмосферу вишкільного табору серед Кетскільських гір..

Осип Рожка

У пам'ять скорбної матері

Вшановуючи пам'ять своєї матері у 35-ту річницю її смерти, відома меценатка ФКУ Франка Дахнівська склала знову пожертву—1,000 долярів на Фонд українських студій в Гарвардському університеті.

Анна Коссак Татарська—це скорбна мати. Все її життя—важке, трагічне, але під ударами гіркої долі ця українська жінка не вгнулась, а навпаки, виказала подиву гідну силу духу.

Анна, маючи всього сім літ, залишилась сиротою, бо її батьки померли у наслідок великої пошести холери, що навістила Дрогобич у 1871 році.

Франка запам'ятала себі з оповідань матері, що люди вмирали тоді масово, падали по дорогах, а міські робітники збирали трупи вилами, кидаючи їх на вози з вапном, і вивозили далеко поза місто до нашвидку викопаних спільних могил. Те місце називали ще багато літ опісля „холерним цвинтарем". Кожного року під час Великодніх свят відправляли там панахади.

Анна одружилась у 1887 році зі слюсарем Дмитром Татарським. Її чоловік загинув у часі кривавих заворушень робітників під час виборів до австрійського парляменту. Анна залишилась вдовою з шестерома діточками. Вона важко працювала й зуміла дати всім своїм дітям високу освіту. Осип скінчив мистецьку школу у Відні. Помер 1949 року у Дрогобичі. Теофіль, ветеринар в Україні, а відтак у Польщі, помер у Щеціні в 1966 році.

Володимир, студент права, згинув у Києві після Першої світової війни. Антоніна, учителька в Україні, дружина ветеринарного лікаря Дмитра Грицькова, померла в Дрогобичі в 1975 році. Інж. Олександер пенсіонер, живе в Філядельфії.

Франка Дахнівська—учителька українських шкіл у Дрогобичі, у Львові, в Німеччині та вкінці в Чикаґо. Тут, в Америці, вона закінчила коледж суспільної праці. Відвідує тепер піклувальні заведення.

Франка Дахнівська пожертвувала досі на український Гарвард 7,745 долярів

УІС у Канаді спровадила 130 українських втікачів з Польщі

Число українських втікачів з Польщі, які приїхали на сталий побут до Канади за посередництвом Української Імігараційної Служби зросло в серпні до 130 осіб.

Цей приїзд до Канади такого великого числа свідомих українців можна вважати як початок четвертої еміґрації. Приїзд нових українських еміґрантів можливий тільки тому, що Комітет Українців Канади вже давніше підписав домову з Федеральним Урядом Канади. Це уможливлює спонзорування на сталий побут в Канаді українців, втікачів з Польщі та інших країн Східньої Европи. Українська Іміґраційна Служба, як складова організація КУК, уповноважнена займатися іміґраційними справами. Її довголітній голова Богдан Микитюк робить все можливе, щоб допомогти всім бажаючим українським втікачам приїхати до Канади.

Втікачі, які не мають так званого спонзорства, себто організації або 5 осіб, які за них ручать, мусять чекати, щоб попасти на державну квоту, а це може тривати кілька років, бо квоти чисельно дуже обмежені.

Кожний українець, втікач з Польщі чи іншої країни Східньої Европи, який хоче іміґрувати до Канади мусить виповнити аплікаційну форму УІС, переслати її на адресу канцелярії в Торонто та зголоситися до найближчого канадського посольства. Після одержання аплікації Канцелярія КУІС виготовляє відповідні документи спонзорства і пересилає їх до Канадського Міністерства Іміґрації. Канадське посольство викликає втікача на інтерв'ю і на лікарське бадання, а тоді виносить рішення видати втікачеві візу на приїзд до Канади як так званого „landed immigrant". Вся ця процедура мінімально триває коло 6 місяців, а часом багато довше, залежно від обставин і країни в якій знаходиться втікач. Покищо нема жодних обмежень з боку канадського уряду і тому УІС робить старання допомогти всім українцям, які хочуть поселитися в Канаді.

З приїздом втікача до Канади УІС сама опікується втікачем або передає його під опіку поодиноких сімей, парафій, організацій чи груп людей.

Під цю пору ще 50 осіб, вбільшості в Австрії, мають полагодженні формальності і чекають на виїзд до Канади. Напевно між втікачами по таборах біженців є такі, які не знають про можливість виїзду до Канади. Аплікації КУІС можна одержати в Европі від таких осіб: Д-р С. Наклович, Dresdner Str. 124/III/19, 1200 Wien XX, Austria;

Мгр А. Мельник, Vereinigtes Ukrainisch-Amerikanisches Hilfskomitee, e. V., 8 Munchen 2, Dachauerstr. 9/11, West Germany;

М. Саляк, Ayingerstrasse 17, 8000 Munchen 80, West Germany.

Або можна звертатися прямо до КУІС в Канаді на адресу: Canadian Ukrainian Immigrant Aid Society, 120 Runnymede Rd., Toronto Ont., M6S 2У3.

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНЕ ЖИТТЯ
нашого Найдорожчого і ніколи Незабутнього
МУЖА, ТАТА, ДІДА І ПРАДІДА

сл. п.

МИХАЙЛА ТРОХИМОВИЧА

РІЗНИЧЕНКА

буде відправлена

ПАНАХИДА

в середу, 13-го жовтня 1982 р., о 7-ій год. веч.
в катедрі св. Покрови в Савтфільді, Миш.

Про молитви просить —

РОДИНА

У великому смуткові сповіщаємо
Друзів та Знайомих про смерть
Дорогого
ЧОЛОВІКА, ВІТЧИМА та ДІДУСЯ

бл. п.

МИКОЛИ ГР. СОРОКИ

який відійшов від нас 24-го вересня 1982 року
на 68-му році життя.

ДРУЖИНА з ДІТЬМИ

ДРУГИЙ КУРІНЬ УПС-ок „ТІ ЩО ГРЕБЛІ РВУТЬ"
діляться сумною вісткою зі своїми Членкинями і Пластовою Громадою, що в середу, 29-го вересня 1982 р. упокоїлась в Бозі в наслідок нещасливого випадку

пл. сен. керівництва бл. п.

ІРЕНА НІНА ПЯСЕЦЬКА

ПОХОРОНЕНА дня 2-го жовтня 1982 року на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

•

Опечаленій Родині складаємо щирі співчуття.

К. Костів став дійсним членом НТШ

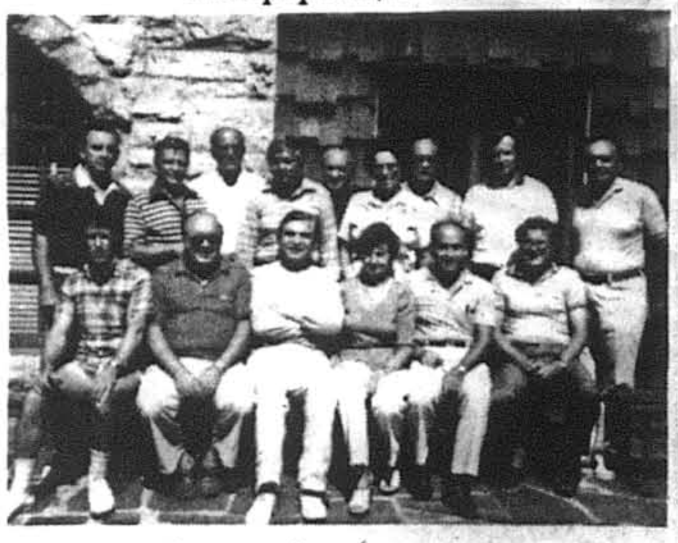
Головна Рада НТШ на своїм засіданні в Ню Йорку 10-го липня 1982 р. затвердила вибір д-ра К. Костева на дійсного члена НТШ. Д-р К. Костів, довголітній член УНС (Відділ 25), студіював у Подєбрадах, Ерлянгені й Мюнхені; закінчив свої студії двома докторатами, спеціялізуючись у галузі соціології й державного права під керівництвом проф. Віктора Доманицького та проф. Матвія Стахова.

Написав „Конституційні акти відновленої Української Держави 1917-1919 років і їхня політично-державна якість" (186 стор.), „Книги буття Українського Народу" (189 стор), „Біблійний Довідник" (226 стор.), „Словник-довідник біблійних осіб, племен і народів" (426 стор.) та інші. Свого часу він працював в англомовному відділі друкарні „Свобода" в Джерзі Сіті.

Бажаємо д-рові К. Костеві успіху в його служінні українській науці й народові.

Н.Н.

Лікарі відбули конференцію на Союзівці

Деякі з учасників конференції на Союзівці.

Як і в минулих роках, група українських лікарів, членів Українського Лікарського Товариства Північної Америки, відбули медичну конференцію на Союзівці в тижні від 30-го серпня до 4-го вересня, заслухавши ряд доповідей на загальну тему запобігання серцевих атак фізичною руханкою, біганням тощо.

В конференції взяли участь д-ри: Петро Харчук, Роман Сосенко, Роман Алиськевич, Маріян Юзич, Орест Городиський, Олександер Ґудзяк, Марія і Юрій Дицьо, Володимир Кокорудз, Володимир Ростенко, Андрій Строкон, Богдан Макаревич, Ярослав Сидорак, Іван Кизик, Юрій Куріца, Зенон Матківський, Ахіль Хрептовський і Михайло Гук.

Восьмирічний українець дістав нагороду

В англомовній частині „Шляху" з дня 11-го липня 1982 року була згадка про 8-річного Андрійка Стефанишина з Філядельфії, учня української католицької школи св. Василія у Філядельфії, який одержав першу нагороду Американської автомобільної асоціяції за композицію найліпшої афіши безпечної їзди автомобілем.

Конкурс був розписаний американською автомобільною організацією „Трипл ААА" для початкових шкіл, й Андрійко Стефанишин подав свій проєкт афіши, де зображені діти й паски безпеки та напис—„Запинайте паски безпеки". Його афішу вибрала спеціяльна комісія безпеки з-поміж 156,000 виготовлених дітьми початкових шкіл Америки й Канади.

Афіша Андрійка буде розмножена і розіслана школам в програмі вивчання безпеки їзди автом, а „Трипл ААА" використає цю афішу у своєму календарі.

Андрійко одержав нагороди від Стена Войтусіка, репрезентанта департаменту пропаганди „Трипл ААА" в травні 1982 року в столиці Пенсильванії Гаррісбурзі перед перекускою, що її влаштовано з цієї нагоди.

Ми часто читаємо в пресі про успіхи випускників коледжів чи університетів. На жаль, батьки чи виховники присвячують мало уваги досягненням наших найменших і не подають про них до преси, хоч ці найменші багато й часто одержують відносно до їхнього віку високі нагороди чи признання. Часом тут і там є спорадичні згадки про такі події.

Батьки дітей повинні заохочувати їх брати участь у таких і подібних змаганнях. Це дасть нашим дітям заохоту до науки, й відтягне їхню увагу від телебачення, що дає дітям так мало позитивного матеріялу до вивчання.

Андрійко Стефанишин— син Ярослава й Володара-Стефанишиних з Філядельфії; він і його батьки є членами 375-го Відділу УНСоюзу в Філядельфії, Па.

Зюна Мартинець

На фото (зліва): мати Андрійка, Ярослава Стефанишин, Андрійко, губернатор стейту Пенсильванія Ричард Торнбирг і представник „Трипл ААА" Стен Войтусік.

„Пішли мене..."

(Продовження зі стор. 2)

— Сідайте, будь ласка... Ви виглядаєте змучені, мабуть здалеку йшли пішком... Про що ви хотіли зі мною балакати?" Інж. Рознатовський, правдивий джентлмен, розпочав розмову рішучим , але приязним тоном. Я відчув полегшу, страх майже зник.

— Я хотів би дістатися до табору — почав я несміло, уникаючи погляду очей інж. Рознатовського. Мені ставало неприємно, що ось я мусітиму говорити неправду цій людині, яка виглядає чесною, щирою, готовою мені допомогти...

— А де ж ви перебували дотепер? Чому раптом тепер вам захотілося до табору? Чому саме до цього, а не до іншого? — прийшли питання, на які я приготовив відповіді.

Я працював під час війни у... Як війна скінчилась, я рішив ще трохи попрацювати, бо люди були добрі до мене... — говорю і сам собі не вірю, що так легко в мене ця неправдива історія виходить. Уже й сам починаю вірити у неї... А інж. Рознатовський лиш час від часу слово-два скаже, щось в роді „Невже?", „Справді?", або „Ага!". Не бачу добре виразу його лиця ані очей, бо стараюся дивитися вбік, щоб тільки не в очі...

— А що ж ви думаєте тут в таборі робити, якщо б вас принято? — ділово запитує інж. Рознатовський.

На це питання в мене також була готова відповідь, з тою лише різницею, що це вже була „правдива правда", а не видумка: — Я хотів би в школу. Я скінчив шість кляс гімназії в... і дуже хотів би здати матуру!"

Якось відважився поглянути в очі інж. Рознатовському. Очі добрі, щирі, майже веселі... („Усмішка, чи насмішка?" — подумав я собі).

— А тепер, будь ласка, кажіть правду: Де ви були в таборі полонених, чи вас звільнили, чи ні, і як ви сюди дісталися?" На кілька секунд світ перед очима закрутився, здавалося, що земля розступиться, або будинок завалиться на наші голови...

— Я хочу вам допомогти, але я мушу знати правду. Я є відповідальний за долю... осіб в цьому таборі, і я не можу легковажити законів, приписів, розпоряджень властей. Я маю право знати, як і наскільки ви вартуєте того, що я наражував себе, таборову управу і табір взагалі на можливі неприємності — не то оправдуючись, не то пояснюючи стан справи говорив інж. Рознатовський.

Я був заскочений але не розчарований. Якось легше стало на душі, що не треба вийти з бюра цеї чесної, порядної і доброї людини „не висповідавшись з гріха брехні".

Після кільканадцяти хвилин уже свобіднішої розмови про кількамісячні „подвиги" шіснадцятьлітнього „дивізійника", про відступ з фронту з розбитками вже 1-ої Української Дивізії УНАрмії, про „гаразди" в різних таборах полонених в Американській зоні Австрії, аж до мандрівки попри розбиті літаки колись могучої летунської фльоти Третього Райху зі станції Шляйсгайм до „нового" табору Шляйсгайм, інж. Рознатовський заявив: „Зараз підіть до професора Михайла Самойловича, директора Української Гімназії. Він з вами побалакає і переведе свого роду вступний іспит. Якщо він вас прийме до гімназії, то ми вже щось зробимо, щоб вас приписати до табору. До побачення!"

Блаженної пам'яті проф. Михайло Самойлович не мав труднощів із перевіркою, бо хоч документів з гімназії в... майже не було, але я не мав великих труднощів відповісти на поставлені питання. По не цілих півгодинних „іспитах" я був формально прийнятий до Української Реальної Гімназії, до матуральної кляси. Рівночасно я отримав інструкції, як я повинен кожного дня діставати перепустку „відвідувача" до табору, щоб таборова управа і дирекція гімназії не мали клопотів в разі перевірки американською поліцією, а також рекомендацію до керівника таборової Суспільної Опіки, який також завідував „готелем", який складався з одної кімнати, для відвідувачів.

В таборі

Проминуло кілька тижнів заки я перенісся з „готелю до кімнати, в якій жило дванадцять молодих мужчин з усіх земель соборної України. Вони прийняли мене між себе, ділилися зі мною своїми мізерними приділами харчів, цигарок, шоколяди... Тішилися, що я вчився, і заохочували мене, як могли. Після майже двох літ поневіряння, злиднів тощо я почав чутися майже як серед рідних. Чотири чи п'ять місяців пізніше я був формально приписаний до табору, а в липні 1947 року я таки здав матуру, з чого я сам, а також бл. п. дир М. Самойлович був дуже радий.